

Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: Filosof jako vzor člověka – Platónský Sókratés

Autor práce: Simona Pokorná

Studijní program: Filosofie a religionistika

Posudek vypracoval: Mgr. Jiří Stránský, Ph.D.

Místo a datum: Kamenný Újezd, 9.8. 2020

Téma a cíl práce

Posuzovaná bakalářská práce Simony Pokorné nese název „Filosof jako vzor člověka – Platónský Sókratés“. Na základě takto formulovaného tématu by čtenář oprávněně mohl očekávat, že se práce bude věnovat především výkladu praktického rozměru filosofického života, jak jej ztělesňuje Sókratés Platónových (především tzv. raných) dialogů. Realita je však poněkud odlišná, a název práce proto pokládám (ve vztahu k jejímu skutečnému obsahu) za zavádějící. Když totiž autorka v Úvodu vymezuje cíl své práce, uvádí následující: „Cílem bakalářské práce je zkoumání toho, jak Platónský Sókratés definuje pojmy, které považuje za zásadní pro lidský život, např. spravedlnost, morálka, zbožnost, krása. Mimoto se práce věnuje i Sókratovu vztahu ke smrti. Zkoumán byl zejména Platónův názor, že složitosti světa a otázkám souvisejícím se správou obce nejlépe rozumí filosof.“ (s. 7). Z toho je patrné, že v práci půjde spíše o výklad celku Platónovy filosofie, což je však podle mého názoru natolik ambiciózní projekt, že je prakticky nemožné jej na úrovni bakalářské práce vypracovat uspokojivým způsobem. Práci by tak jednoznačně prospělo užší a jasnější vymezení cíle.

Formální a jazyková stránka práce

Po formální stránce je práce jednoznačně „nedotažená“. Na prvním místě je třeba zmínit celkovou nepřehlednost práce, neboť absentuje číslování jednotlivých kapitol a podkapitol (resp. je přítomno pouze v obsahu, v samotném textu práce nikoli).¹ Dále se jedná o místy nedostatečné, chybné, či dokonce chybějící odkazování na použité zdroje.² Po jazykové stránce je práce převážně na slušné úrovni, avšak i přesto v ní lze nalézt

---

¹ Výjimkou je pouze podkapitola „Platónův Sókratés o spravedlnosti a správě obce“ (s. 33), která nese (očividně nesprávné) očíslování 1.1. Podle obsahu je to 3.9.

² Namátkou:

s. 9, pozn. 4 – odkaz „Tamtéž“ naznačuje, že se odkazuje na De Crescenzovu knihu, ale ve skutečnosti by měl být odkaz na knihu Thorstena Paprotnyho

V několika případech autorka zapomíná odkazovat na přesné strany použité publikace – s.10, pozn.7, s.11, pozn. 13 a 14, s. 21, pozn. 60, s. 33, pozn. 122 atd.

Chybějící odkaz na zdroj na s. 10 u odstavce „Sókratés [...] vztah člověka a společnosti.“

Chybějící odkaz na zdroj na s. 11 v posledním odstavci u informace o Xenofontově názoru atd.

některé neobratné formulace, či dokonce hrubky.³ S ohledem na hlavní téma práce autorka variuje mezi psaním „Platónský Sókratés“ a „Platónův Sókratés“, což by ani tak nevadilo, kdyby „platónský“ bylo psáno správně s malým „p“. Absence důkladné finální revize je vidět například i na odlišném řádkování různých odstavců na jedné straně (s. 9) nebo „vyžlucení“ části textu v pozn. 123 na s. 33. Dále lze upozornit na chybné skloňování některých řeckých jmen⁴ nebo použití jejich anglické verze namísto české⁵. Rovněž nelze nezmínit až příliš stručný abstrakt práce, jenž sestává z pouhých tří vět.

Struktura práce

Struktura práce je z mého pohledu dosti zvláštní a nelogická. Kromě Úvodu a Závěru je práce tvořena třemi hlavními částmi, které nesou názvy „1. Okolnosti vzniku Platónova díla“, „2. Platónův dvojitý svět“ a „3. Další Platónovy úvahy o filosofovi jako vzoru člověka“. Úvodní snahu o zasazení Platónova díla do historického kontextu jeho vzniku pokládám za oprávněnou. Název druhé části dává tušit již výše zmíněné, a sice že v práci půjde spíše o výklad hlavních pilířů Platónovy filosofie než praktického rozměru filosofického života. To ostatně potvrzuje i obsah jednotlivých podkapitol, v nichž se řeší Platónovo pojetí duše, rozebírají se tři známá podobenství z dialogu *Ústava*, dále podobenství o vozatajovi z dialogu *Faidros* a nakonec vybrané motivy z dialogů *Timaios* a *Kritias*. Název třetí části (zejména ono slůvko „další“) však implicitně naznačuje, že obsahem druhé části byly Platónovy nejpodstatnější úvahy o filosofovi jako vzoru člověka, což však podle mého názoru z větší části neplatí. V třetí části se navíc probírají i témata jako ideje krásy či dobra, nebo dokonce Platónovo vyprávění o Atlantidě z dialogů *Timaios* a *Kritias*, u nichž ne vždy spatřuji přímou souvislost s tématem „filosof jako vzor člověka“. Rovněž se nabízí otázka, proč autorka probírá ideu dobra a podobenství o slunci ve dvou různých podkapitolách (2.4.1. a 3.3.), když hlavním záměrem zmíněného podobenství není nic jiného než říci něco právě o ideji dobra. Mnohdy se také stává, že na sebe jednotlivé (pod)kapitoly příliš nenavazují, a práce proto místy působí spíše jako soubor jednotlivých pojednání než jako koherentní a provázaný celek.

Obsahová stránka práce

S ohledem na obsahovou stránku je nejprve nutno vyzdvihnout hlavní klad celé práce, jímž je množství literatury, kterou autorka zvládla prostudovat a zohlednit. Autorka pracuje s mnoha tituly sekundární literatury a se čtrnácti (!) Platónovými dialogy, což je na poměry bakalářské práce obdivuhodný výkon. Navíc je třeba zmínit, že se často

---

³ „Platónovo dílo bylo napsáno na papýrech, které byly nalezeny ve staroegyptských hrobech, bylo nalezeno v byzantských a koptských kláštěrech.“ (s. 12)

„Sókratovi myšlenky „ (s. 12 a 35), „Platónovi názory“ (s. 21), „Sókratovi úvahy (s. 31) „nejhlavnější“ (s. 33 a 35) atd.

⁴ „Kebésem“ (s. 15), „Faidrosem“ (s. 29)

⁵ „Philebus“ a „Protarchus“ (s. 23)

nejedná o vůbec jednoduché texty, ale naopak o značně obtížné a mezi interprety hojně diskutované pasáže zachycující samotné jádro Platónovy filosofie.

Tato skutečnost však s sebou přináší rovněž jeden významný zápor spočívající v tom, že prakticky vše je v práci probíráno extrémně stručně a na velice povrchní rovině. Domnívám se, že i přesto, že se jedná „pouze“ o bakalářskou práci, měla by být autorka při řešení vytyčených problémů schopna jít alespoň trochu „do hloubky“. Tento nedostatek je dobře patrný například u podkapitoly „2.1. Platónova představa o duši“ (s. 14), která sestává z necelých čtyř řádek, z nichž více než dvě zabírá přímá citace, dále také u podkapitoly „2.4.2. Podobenství o úsečce“ (s. 18-19), v níž autorka pouze parafrázuje Platónův text bez sebemenší snahy o vysvětlení této mimořádně obtížné pasáže.

Dále práce obsahuje množství více či méně závažných nepřesností či nejasností, z nichž zmíním pouze některé:

- 1) Na s. 13 autorka tvrdí, že Platónovy dialogy „jsou většinou pojmenovány po některém filosofovi z té doby“, což není pravda.
- 2) Rovněž na s. 13 autora uvádí, že bude citovat Platónovy texty v překladu Františka Novotného „z 30. let 20. století“. František Novotný ale nepřeložil všechna Platónova díla ve 30. letech.
- 3) Autorka se domnívá, že také v dialogích *Zákony* a *Timaios* je hlavním mluvčím Sókratés (viz s. 14 a 20), což není pravda.
- 4) Na s. 19 autorka tvrdí: „Filosof vlivem učení dokáže prozívat (vyjít z jeskyně) [...]“, což je dost nepřesné, neboť to nezohledňuje roli jiného člověka, který vězně osvobozuje a nutí vystoupit z jeskyně (viz *Resp.* 515c-e).
- 5) Rovněž na s. 19 čteme: „[...] v jeskyni vnímaný svět jsou pouze stíny, které skutečný svět vrhá na stěnu jeskyně [...]“. V pasáži *Resp.* 514b-515a se však jasně řekne, že stíny na stěnu jeskyně nevrhá skutečný svět (tj. svět mimo jeskyni), ale uměle vyrobené předměty, které jsou nošeny výše uvnitř jeskyně nad jakousi zídou rovněž lidmi a osvětlovány výše hořícím ohněm.
- 6) Na s. 20 autorka uvádí, že „pád duše do pozemského stavu“ následuje za „hříchy, kterých se [duše] dopouštěla ve světě idejí“. Není mi jasné, jakých hříchů by se (byť čistě hypoteticky) duše mohla dopouštět ve světě idejí.
- 7) Není mi jasné, kdo mají být „lidé z nejnerozumnějších“, které autorka uvádí na s. 20.
- 8) Na s. 27 autorka tvrdí, že v dialogu *Symposion* bylo „[...] hlavně hovořeno o vztahu dobra a krásy.“, což je zavádějící a nepřesné.

Na samotný závěr si dovoluji formulovat několik doplňujících otázek, z nichž některé případně mohou být probrány v rámci obhajoby:

- 1) Na s. 8 uvádíte poměrně zásadní metodologické rozhodnutí ohledně toho, k interpretacím jakých autorů budete v práci přihlížet a k jakým nikoli. Toto rozhodnutí však není nijak odůvodněno. Můžete tedy vysvětlit, jaké důvody Vás

k němu vedly? Navíc pokládám za zvláštní, že explicitně vyzdvihujete přínos názorů J. Piepera a přitom na něj v práci odkazujete pouze jednou (s. 31, pozn. 112), a to u zcela banální informace.

- 2) V úvodu druhé části „Platónův dvojitý svět“ (s. 14) píšete: „Oblast mezi ideovým a smyslovým světem tvoří oblast čísel a geometrických těles.“ Kolik tedy těch světů podle Platóna vlastně je?
- 3) Skutečně se v současné době poukazuje na to, že „[...] exaktní myšlení musí být více konfrontováno se světem idejí“, jak tvrdíte na s. 21? Zastávají někteří současní myslitelé Platónovu hypotézu světa idejí?
- 4) V podkapitole „Platónův výklad lidské existence pod zorným úhlem věčnosti“ (s. 32-33) se věnujete tématu nesmrtnosti, přičemž však vycházíte výhradně z dialogu *Symposion*. Proč se nevěnujete v tomto kontextu také dialogu *Faidón*, který je pro téma nesmrtnosti zcela zásadní? Dokázala byste vysvětlit rozdíl mezi pojetím nesmrtnosti v těchto dvou dialozích?

Hodnocení

I přesto, že posuzovaná práce dle mého názoru trpí mnohými nedostatky, pokládám ji za obhajitelnou a za předpokladu přesvědčivé obhajoby navrhuji hodnocení **DOBŘE**.

Mgr. Jiří Stránský, Ph.D.